

Henüz varlık sahasına çıkmamış ve belkide hiç çıkmayacak olan madum varlığın vücudu ilmisi var mıdır ? Hayy ismi tecelli eder mi? Varlığından haberdar mıdır?

"Her nevi ve her cüz'ünün ilm-i İlahiyede muhtelif tavırlar ile müteaddid vücudları, bir silsile-i vücud-u ilmî teşkil eder ve vücud-u haricî gibi, vücud-u ilmî dahi, hayat-ı umumiyenin manevî bir cilvesine mazhardır ki; mukadderat-ı hayatiye o manidar ve canlı elvah-ı kaderiyeden alınır."(1)

Bu paragraf açık bir şekilde, ister harici ister ilmi olsun her şeyin manevi, hayatlı ve ilmi bir vücuda sahip olduğunu gösteriyor. Ayrıca varlık sadece harici ve maddi alana mahsus bir durum değildir. Varlığın ilmi ve manevîsinden tut ta harici ve maddisine kadar çok çeşitli boyutları vardır. Hatta varlıklar içinde en zayıf en kararsız ve en devamsız olanı harici ve maddi varlıklardır.

Yani ilmi ve manevi varlıklar harici ve maddi varlıklardan daha sağlam daha hayatlı daha karardır diyebiliriz. **"Mukadderat-ı hayatiye o manidar ve canlı elvah-ı kaderiyeden alınır."** cümlesi bu tezimizi teyit etmektedir.

Madum ifadesi nispi ve göreceli bir ifade olup, hakikatte madum diye bir şey yoktur. Çünkü mutlak varlığın olduğu bir yerde yokluğa yer yoktur. Çünkü mutlak varlık yokluğa bir alan bir imkan bırakmaz. Öyle ise madum ifadesi, boyutlar arasında geçerli olan nispi ve göreceli bir kavramdır.

Hayy isminin tecelli etmediği bir alan yoktur. **"Vücud-u haricî gibi, vücud-u ilmî dahi, hayat-ı umumiyenin manevî bir cilvesine mazhardır."** cümlesi bu görüşümüzü teyit etmektedir.

(1) bk. [Lem'alar, Otuzuncu Lem'a, Beşinci Nükte.](#)